

durens Mundtlighed og Bevisumiddelbarheden, gaar navnlig ud paa følgende: Retten kan ved dertil egnede Spørgsmaal søge at fjerne, hvad der maatte være af Uklarhed i Parternes Erklæringer saavel som, hvad der, efter de af Parterne selv afstukne Rammer for deres Fremstilling, maa betegnes som Ufuldstændighed i denne. Den kan, om den finder det fornødent, opfordre Parterne til at fremlægge Kort eller lignende Anskuelsesmidler eller til at tilvejebringe Syn eller Skøn. Den kan under Bevisførelsen om fornødent gribe ind i denne, for at bevirke, at de Spørgsmaal, der stilles, og de Svar, der gives, saa vidt muligt bringes i saadan Form, at Misforstaaelse undgaas, ligesom den endelig til Sagens yderligere Oplysning kan rette selvstændige Spørgsmaal til Parter, der afhøres personlig*), til Vidner og Syns- og Skøns mænd. — I den nuværende Civilproces gælder den saakaldte Eventualmaksime (d. v. s. Principet om, at Parterne straks ved første Lejlighed skulle fremsætte alle de Angrebs- og Forsvarsgrunde, hvoraf de ville betjene sig, selv om nogle af disse kun ere subsidiære, da der ellers ikke mod Modpartens Protest kan tages Hensyn dertil). Denne Maksimes Opgave er særlig at modvirke den skriftlige Procedures Tendens til Langsomhed. Den Skriftveksling, der skal indlede Behandlingen ved Landsret, kan imidlertid ikke uden særlig Tilladelse af Retten strækkes videre end til Duplik; Sagens mundtlige Forhandling koncentrerer ved alle Retter i en enkelt Domsforhandling, hvis Afslutning beror paa Retten, og Rettens Samtykke kræves til, at en Sag udstykkes. Under disse Omstændigheder er der ingen Adgang for Parterne til en Forhaling af den Art, mod hvilken særlig Eventualmaksimen skal danne Værnet; den opstilles derfor ikke i den ny Proces, undtagen for saa vidt, som det ordentligvis nægtes en Part mod Modpartens Protest under den mundtlige Domsforhandling at fremsætte Paastande eller Anbringender, paa hvilke Modparten ikke er bleven forberedt gennem det skriftlige Grundlag. Mod Forhalingstilbøjeligheder i øvrigt ligger Værnet i Reglerne om Sagsomkostninger og Rettergangsboeder. — I den nuværende Civilproces hænder det jævnlig, at en, maaske endog langvarig, Realitetsprocedure spildes derved, at der, naar Sagen er optaget til Dom, findes at foreligge Formalitetsfejl, som efter de gældende Regler maa bevirke Afvisning eller Annulation, ex officio eller efter Sagsøgte Paastand. I nærværende Udkast er der lagt Vægt paa, i videst muligt Omfang at undgaa alt saadant. I saa Henseende kan særlig fremhæves, at alle Formalitetsindsigelser forlanges fremsatte straks, at saadanne, naar Retten ikke netop bestemmer anderledes, skulle behandles og paakendes særskilt forinden Realiteten, at urigtig Forkyndelse af Stævning eller for kort Stævnevarsel, naar Sagsøgte dog møder, kun giver ham Ret til Udsættelse, ikke til Afvisning, og endelig at Klager over en Sags Behandling ved underordnet Ret, som efter Sagens Stilling i Appelinstanten ere uden reel Betydning for vedkommende Part, af den overordnede Ret kunne lades ude af Betragtning. — Endnu skal med Hensyn til den borgerlige Retspleje fremhæves, at det som almindeligt Princip er gennemført, at en paaankelig Afgørelse først bliver retskraftig og som saadan tjenlig som Grundlag for videre Skridt, naar Ankefristen er udløben; Ankefristerne ere i Forhold til de nugældende korte, og Adgang til Afvigelse fra nævnte Princip er forbeholdt for saadanne Tilfælde, hvor særlige Omstændigheder gøre Afvigelse nødvendig. — Hvad dernæst særlig **Strafferetsplejen** angaar, da bygger Udkastet derom paa Anklageprincipet (det akkusatoriske Princip) i Modsætning til den nugældende Ret, der i Hovedsagen gennemfører Forhørsprincipet (det inkvisitoriske Princip). Den Sigtede skal altsaa ikke længere

*) Om Parternes personlige Afhøring se Nr. 15.